Haskell in razreditipov

prejšnjič...

Fleksibilnost tipov lahko zagotovimo na več načinov

parametrični polimorfizem

generiki (Java, Rust), polimorfizem (OCaml, Haskell), ...

ad-hoc polimorfizem

značilnosti/traits (Rust), razredi tipov (Haskell), ...

podtipi

implicitne pretvorbe, moduli (OCaml), podrazredi, ...

Vrednosti **manjšega** tipa so kompatibilne z **večjim**

$$\frac{\Gamma \vdash e : A}{\Gamma \vdash e : B} \leq B$$

Spoznali smo pravila za določanje podtipov

$$A_1 \le B_1$$
 $A_2 \le B_2$
 $A_1 \times A_2 \le B_1 \times B_2$

$$A_1 \ge B_1 \qquad A_2 \le B_2$$

$$A_1 \to A_2 \le B_1 \to B_2$$

Zapisni tipi imajo bogato strukturo podtipov

$$\forall i \leq m . \exists j \leq n . \ell'_i = \ell_j \land A_j \leq B_i$$

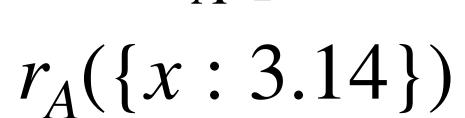
$$\{\ell_1: A_1; ...; \ell_n: A_n\} \leq \{\ell_1': B_1; ...; \ell_m': B_m'\}$$

Spremenljivi zapisi podtipov ne podpirajo

$$A = \{ \text{mutable } x : \text{int} \}$$
 $B = \{ \text{mutable } x : \text{float} \}$

branje polja

let
$$r_A(p:A) = p.x + 10$$

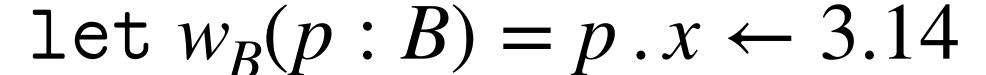
let
$$r_B(p:B) = p.x + 3.14$$

$$r_B(\{x:10\})$$

pisanje v polje

let
$$w_A(p:A) = p.x \leftarrow 10$$

$$w_A(\{x:3.14\})$$

$$w_B(\{x:10\})$$

Objekti so bolj ali manj rekurzivni zapisi

konstruktorji & metode

dedovanje

prekrivanje (overriding)

preobteževanje (overloading)

generične metode & razredi

abstraktne/virtualne metode & razredi

vmesniki

enkapsulacija

funkcije

nominalni podtipi

senčenje

ad-hoc polimorfizem

parametrični polimorfizem

specifikacije

specifikacije

modularnost & abstrakcija

Pri razredih imamo dve pristopa k podtipom

```
class C { int x; }
class D { int x; float y; }
class E extends C { float y; }
```

nominalni pristop

Podrazredi so tisti, ki jih programer **navede**.

$$E \leq C \qquad D \nleq E$$

strukturni pristop

Podrazredi so vsi s kompatibilno strukturo.

$$E \leq C$$
 $D \leq E \leq D$

nominalni in strukturni W OCamlu

Uvod v Haskell

Aritmetične operacije so večinoma standardne

Logične operacije so standardne

```
In [5]: False && not (False || True)
       Evaluate
       Found:
                                    Why Not:
       False && not (False | | True)False
       Evaluate
       Found: Why Not:
       False || TrueTrue
        False
In [6]: if True then 10 else 20
         10
```

Primerjave so standardne

```
In [7]: 1 == 2
    False
In [8]: 1 /= 2
    True
In [9]: 1 < 2
    True
In [10]: 1 >= 2
    False
```

Argumente funkcij pišemo brez oklepajev

Funkcije kličemo infiksno ali prefiksno

```
In [15]: 1 + 2

3

In [16]: (+) 1 2

3

In [17]: mod 12345 678

141

In [18]: 12345 `mod` 678

141
```

Tudi infiksne funkcije lahko delno uporabimo

```
In [19]: razpolovi = (/ 2)
In [20]:
         razpolovi 3
          1.5
In [21]: inverz = (1 /)
In [22]:
         inverz 7
          0.14285714285714285
In [23]: zadnjaStevka = (`mod` 10)
In [24]:
         zadnjaStevka 12345
```

Haskell pozna tudi **nabore** in **sezname**

Nizi so seznami znakov

"abcdefghijklmnopqrstuvwxyz"

Haskell vsebuje tudi izpeljane sezname

```
In [32]: [n^2 | n <- [1..10]]
        [1,4,9,16,25,36,49,64,81,100]
In [33]: [n | n <- [1..50], n `mod` 7 == 0]
        [7,14,21,28,35,42,49]
In [34]: [m * n | m <- [1,2,3], n <- [10,100]]
        [10,100,20,200,30,300]
In [35]: [z | z <- "lokomotiva", z /= 'o']
        "1kmtiva"</pre>
```

Funkcije lahko definiramo po kosih

Na definicije lahko dodamo stranske pogoje

```
In [38]: filter p [] = []
         filter p (x : xs)
               p x = x : filter p xs
               otherwise = filter p xs
In [39]: otherwise
          True
In [40]:
         filter even [1..100]
          [2,4,6,8,10,12,14,16,18,20,22,24,26,28,30,32,34,36,38,40,42,44,
          46,48,50,52,54,56,58,60,62,64,66,68,70,72,74,76,78,80,82,84,86,
          88,90,92,94,96,98,1001
In [41]: filter ((== 2) . (`mod` 7)) [1..100]
          [2,9,16,23,30,37,44,51,58,65,72,79,86,93,100]
```

Pomožne definicije delamo z where in let

Use sqrt

Found: Why Not:

```
d ** 0.5sqrt d
```

Haskell je **len** jezik

Vsak program v Haskellu ima tip

```
In [47]: :t 3 < 5
         3 < 5 :: Bool
In [48]: :t [True, False, True]
         [True, False, True] :: [Bool]
In [49]: :t ("X", True)
         ("X", True) :: (String, Bool)
In [50]: | :t (||)
         (||) :: Bool -> Bool -> Bool
```

Haskell prav tako podpira parametrični polimorfizem

```
In [51]: | :t (++)
         (++) :: forall a. [a] -> [a] -> [a]
In [52]: :t repeat
        repeat :: forall a. a -> [a]
In [53]: |:t []
         [] :: forall a. [a]
In [54]: t zip
         zip :: forall a b. [a] -> [b] -> [(a, b)]
```

S type definiramo okrajšave, z data naštevne tipe

Razreditipov

Ad-hoc polimorfne funkcije zahtevajo, da tipi pripadajo razredom

Če želimo, lahko Haskell sam izpelje razrede

```
In [61]: data Dostava = OsebniPrevzem | PoPosti Naslov | HitraDostava Naslov Telefon deriving (Eq, Show)

In [62]: HitraDostava "Jadranska ulica 21" "01 4766 668"

HitraDostava "Jadranska ulica 21" "01 4766 668"

In [63]: OsebniPrevzem /= PoPosti "Večna pot 113"

True
```

Definiramo lahko svoje razrede in njihove pripadnike

```
In [64]: class Sized a where
    size :: a -> Integer

In [65]: bytes x = (size x + 7) `div` 8

In [66]: instance Sized Bool where
    size _ = 1
    instance Sized Char where
    size _ = 8
In [67]: bytes 'a'
```

V signaturi lahko naštejemo več vrednosti

```
class Eq a where
    (==) :: a -> a -> Bool
    (/=) :: a -> a -> Bool

In [68]:
    instance Eq Bool where
        True == True = True
        False == False = True
        _ == _ = False
        x /= y = not (x == y)

<interactive>:1:11: error: [GHC-59692]
        Duplicate instance declarations:
        instance Eq Bool -- Defined at <interactive>:1:11
        instance Eq Bool -- Defined in 'GHC.Classes'
```

V razredu lahko tudi **definiramo** vrednosti

class Eq a where

```
(==) :: a -> a -> Bool
    (/=) :: a -> a -> Bool

    x /= y = not (x == y)
    x == y = not (x /= y)

In []: instance Eq Bool where
    True == True = True
    False == False = True
    _ == _ = False

<interactive>:1:11: error: [GHC-59692]
    Duplicate instance declarations:
        instance Eq Bool -- Defined at <interactive>:1:11
        instance Eq Bool -- Defined in 'GHC.Classes'
```

Razredi lahko za svoje člane zahtevajo dodatne razrede

```
class Eq a => Ord a where
    compare :: a -> a -> Ordering
    (<), (<=) :: a -> a -> Bool
    (>=), (>) :: a -> a -> Bool
    max, min :: a -> a -> a

compare x y | x == y = EQ
    | x <= y = LT
    | otherwise = GT</pre>
```

Pogoje lahko postavimo tudi pri pripadnikih

size (x, y) = size x + size y

```
instance Ord a => Ord [a] where
    [] <= _ = True
    (_:_) <= [] = False
    (x:xs) <= (y:ys) = x < y || x == y && xs <= ys

In []:
instance Sized a => Sized [a] where
    size [] = 0
    size (x : xs) = size x + size xs

instance (Sized a, Sized b) => Sized (a,b) where
```

Tipi razreda Num podpirajo aritmetiko.

prihodnjič...

Posvetili se bomo računskim učinkom

program

funkcija + učinki

Spoznali bomo monade

```
T:: Type -> Type
return :: a -> T a
  >>= :: T a -> (a -> T b) -> T b
```